

יוכל תמיד לבקר בישראל. לא עזרה לו חברותו רבת-השנים בתנועת-נוער ציונית, ולא סייעה לו העובדה שכבר שהה בישראל במשך שנת-שירות שאורגנה על-ידי הסוכנות היהודית. אמו הנוצרית שימשה לו כרועץ. התוצאה: במקום עליה — התישבות של קבע. אך בחו"ל.

ברחבי אירופה מתרחשים מאות מיקרים כאלה מדי שנה. אך העסקים הציוניים — דתים עקשנים בעמדתם: טוהר הגזע מעל הכל.

פרשת דייוויס תנופה גוברת

שום מיסטר קולוניאלי אינו יכול להיות חכם. השכוע הוכיחו אנשי הממשל הי צבאי ועמיתיהם כי אין הם חורגים מן הכלל הזה.

אורי דייוויס הגיע אל בית-המשפט הי צבאי העליון. הוא, באמצעות עורך-הדין אמנון זכרוני, הגיש עירעור על פסק-הדין שדן אותו לחודשיים מאסר (בתוספת שישה חודשים קודמים, שהיו תלויים נגדו על תנאי). בעתן כניסה לשטח סגור ליד כר-מיאל, אותה שעה ביקש לשחררו בערבות עד לביור העירעור.

אילו היה לממשל שכל, היתה בקשה זו מתקבלת. דייוויס היה משוחרר ומנית, העירעור היה נשמע בעוד זמן רב, העניין היה נשאר סוביידיצה. בכך היתה נשמטת הקרקע, לפחות חלקית, מן המערכה הספוג-סאנית הגדולה שהחלה מתארגנת בארץ למען דייוויס ונגד חוקי-החירום, שתנופתה גוברת והולכת.

אולם השכל לא נמצא. בית-המשפט החליט כי אין לדייוויס סיכוי לנצח בעירעורו, סירב לשחררו. אחרי פגישה קצרה עם אמו כסופת-השיעור, בבית המשפט הצבאי, חזר הצעיר המווקן לכלא.

שמאי: לא חשוב. אך המערכה לא נשתתקה.

חוג חובבי הארץ, שאירגן את מסע-המחאה לכרמיאל (העולם הזה 1432), פיר-סם מודעה, ביקש את אורחי הארץ לסלפן למשרד ראש-הממשלה במשך שלושה ימים, להודיע לו על מחאתם נגד חוקי-החירום. טלפון המשרד הוצף בקריאות.

אין מחמאה גדולה יותר מאשר החיקוי. למחרת סירסום המודעה, סירסמו אלמונים מודעה נגדית. היא קראה לסלפן לביתם של דן בן-אמון ואורי זוהר, למחות נגד "החוג המחבל בכסחון המדינה".

אך היה הבדל רב-משמעות בין שתי המודעות. הראשונה פורסמה בשם חוג מוגדר, שחבריו ידועים. הוא קרא למסלפנים לזהות את עצמם בשמם ובכתובתם.

המודעה השנייה פורסמה על-ידי אלמונים, שהתחבאו מאחורי השם "נאמני ישראל". הם קראו למסלפנים, להסתפק בהצהרה הבאה — שמאי: לא חשוב, אבל אני מביע בזאת את סלידתי ממטעלכם.

תלמידה לבין קשה נהיאטר

ואילו הדובר הקומוניסטי, הציע אמנם, להוריד את התוצר מסדר-היום, אך הפעם בנימוק מפתיע: רמו לאפשרות עליה מברית-המועצות. הוא טען: "אם יהודי, אורח טובי-טי, רוצה לבוא הנה, הוא יודע לאן לפנות ומה לעשות בארצו בכדי לספק את רצונו — במידה שהשמצה אנטי-סובייטית של מ" עוז מחוץ ובתוך החוגים השליטים בארצנו לא יחסמו בפעולתם את הדרך לכך." בניגוד לתעמולה המסורתית של שחור-לבן, הודה ח"כ שמואל מיקוניס במציאותם של גילויי אנטישמיות בשולי החברה הסובייטית, אך טען כי "יודע לכל שהאנטישמיות בברית-המועצות היא פשע סלילי ובמידה שמופיע בשולי החברה הסובייטית גילוי כזה, הוא נענש באופן החמור ביותר..."

אין ארזיקיי. הטון המאופק ציין אף את דבריה של שרת-החוק, אשר התעלמה בדברי תשובתה בכנסת מן הארזיקיי שלה לאגודת מעוז, באומרה כי "פעולה זו נעשתה בלי התייעצות עם הממשלה". אך הוגישה את הכבוד והשקילולי שהיא רוחשת ליוזמיה. כנטלה שנית את רשות-הדיבור להשמעת הערה, אמרה גולדה מאיר, כי בניגוד לדברי הוציג הקומוניסטי, לא קיימת כל סתירה בין הכרזותיו של ראש-הממשלה בדבר ידי-דוח עם ברית-המועצות לבין פעולת נציגי ישראל, בעצרת, בסוכנויות או באגודות הי שונות המסונפות לעצרת..."

אלא שעל אף האוקטבה המשותפת בה הושמעו דבריהם של ראש-הממשלה ושרת-החוק, איאפשר היה להתעלם מהבדל הצליל, הכולט במיוחד לאור דבריו של לוי אשכול, בתעידת מפא"י. בסוגיה זו עדיין טועל על גולדה כוח משיכתו של הקוטב הבין-גוריוני, בעוד שאשכול פונה לדרך חדשה.

ציונות

פיזור גליות

לפי אימרה עממית ידועה, ציוני טוב הוא יהודי המתגורר בחו"ל, המשנע יהודי שני שייטיע בכספו ליהודי שלישי לעלות לישראל.

לאחרונה התברר כי הגדרה זו זוקקה לתיקון, כי אינה כוללת סוג מסוים של ציונים טובים, המתגוררים אמנם בחו"ל, אך כל פעילותם מכוונת למטרה אחת: למנוע מיהודים אחרים את זכותם לעלות לישראל — זכות המוקנית להם על-פי חוק השבות.

בינו לבינה. הנהוג הוא כי כל יהודי, המתכוון לעלות לישראל, ניגש לקונסול הישראלי שבסביבתו, למען יטביע את אשר-רת-העולה בדרכונו.

אך הקונסול אינו מהמר לעשות כן — למרות שזוהו עיקר תפקידו. תחילה הוא שולח את המבקש לחעדת-עליה ציונית, שחבריה הם עסקנים מקומיים, לרוב אור-תורוכים, והללו בודקים בציונותו של כל מועמד לעליה.

על כמה מקורבנות הבדיקה, ידחה הי שבוש שליח הארץ במערב אירופה, עמוס אילון:

● עתונאי יהודי, באחת מבירות אירופה המערבית, ניגש לקונסול הישראלי, לסידור ענייני עלייתו. הקונסול הישראלי אותו-ה-ועדת העליה המקומית, שאף אחד מחבריה אינו חולם לעלות אי-פעם לישראל.

אלה גילו חיש מהר כי העתונאי שווי לאשה מוצא אינדונסי. הם אמנם אישרו את זכותו לקבל מעמד של עולה — אך קבעו כי אשתו תחשב לחיירת בלבד. העתונאי מחה, אך הסכים — להרגעת מצפונם הדתי של חברי הועדה — כי אשתו תתגייר. אך גם זה לא הועיל. הרב האורתודוכטי קבע סופית כי רצון העליה אינו סיבה מספקת לגיור.

התוצאה: המשפחה גנזה את תוכניתה להגר למדינת היהודים, החליטה להישאר בגולה הרוויית.

● פסיקאי צעיר, חניך תנועת-נוער ציונית בבריטניה, הופנה על ידי הקונסול לחעדה. זו פסקה סופית: הבעלי-קבל זכויות כעולה רוק. אשתו הנוצרית תוכל לנסוע לישראל, אך לא תוכר כעולה. למדען הובסטה דירת רחוקים ליד מקום עבודתו בעתיד.

התוצאה: ויתור סופי על כל תוכניות העליה.

● אדריכל צעיר, שאת מרבית שנות ילדותו בילה בחברת אביו היהודי במחנות-הסגר נאציים, לא הוכר על-ידי הועדה כעולה. כתייר, אמרו לו חברי הועדה,

דייוויס ואמו בבית-הדין הצבאי
איאפשר להשתחרר

יביעו לו את אהדתם על-ידי שירה כי ציבור לכבודו (ראה תצפית). אולם לא כל הצעירים והצעירות יישארו מחוץ לחומות. אחרים הביעו ויביעו את הזדהותם עם דייוויס על-ידי כניסתם לבית-הסוהר עצמו.

אלה הם עשרות הצעירים והצעירות שהצטרפו אל דייוויס במסיקי-הזיתים הבלתי-חוקי, שנועד למחות נגד הפקעת הכרמים הערביים, לפני ארבעה חודשים. כולם היו אשמו בכניסה לשטח סגור. עתה הם מוזמנים, בזה אחר זה, לבית-המשפט, נידונים לקנס. (העולם הזה 1431).

אחרי שדייוויס הוכנס לבית-הסוהר, החלי-טו הצעירים ללכת אף הם בדרך זו, לטרכ לשלם את הקנס, לבחור במאסר.

בת 17 מוחכה. מאז הולכים הצעירים כמעט מדי יום למאסר של שבועיים-שלושה. אך לא תמיד זה קל.

הראשונה שנשפטת לקנס של 25 ל"י, או ל-5 ימי מאסר, היתה אהובה לבין, תלמידת השביעית בגמנסיה. אהובה בת 17' ביקשה לשחררה בכמה ימים — כי בינתים רצתה להשתתף במסע-המחאה לשטח 9. על כן שילמה הנערה 5 ל"י על החשבון, כדי למנוע מאסר בו במקום. אחרי המסע הלכה אהובה למיטרת תל-אביב, ביקשה לאסרה. המיטרת סירבה, "זה נוגע למיטרת נצרת", הודיעה.

אהובה עלתה לאוטובוס, נסעה לנצרת. שם הצטרפו: "אין לנו כאן סקודת-מאסר. תצטרכי לחכות". השביעיסטית היפה מחכה.

בקשת מאסר

הזעם הכללי שעורר מעצרו של אורי דייוויס לא הצטמצם ברחוב העיברי. גם בכפרים הערביים עורר המעצר סלידה מן התנהגות השלטונות, אהדה למאבקו של הצעיר.

גאלב אחמד חביב-אללה, צעיר מעיין מאהל שליד נצרת, היה אחד מהם. הוא רצה להפגין את אהדתו לאורי דייוויס. מבלי לעבור על החוק, הצעיר, חניך מפ"ם, אסף את ידידיו ושיכנעם לחתום על מכתב, שהופנה לראש-הממשלה, ובו בקשה ל-שחרר את האסיר. יותר מזה לא יכלו לעשות.

גאלב עצמו חשב שאפשר לעשות דבר נוסף. הוא פנה אל ראש-הממשלה, ביקש לצוות לכלאו לתקופה של עשרה ימים. ההסבר: "אני מבקש שתורידו את עשרת (המשך בעמוד 18)

היתה זאת הודאה בכך שבישראל של 1965 אין איש מוכן להודות בשמו עם עמדת הממשל — בעוד רבים מוכנים להודות בשם עם אדם היושב בבית-הסוהר.

המשפט נדחה

במסע-המחאה לכרמיאל בלסטו חברי הי קיבוצים של מפ"ם. הדובר היה בבחינת נס — כי יום לפני כן פירסם איש צמרת מפ"ם הצהרה המגנה את הפעולה, מפני שהיא "מפירה את החוק".* כחנתו היתה לחוקי-החירום של הנציב העליון הבריטי. באותו יום החליטו ידידיו של אורי דייוויס בחיפה להגשים רעיון, בו הגו זה מכבר: לערוך מישפט ציבורי על דייוויס, כדי להביא את מעשיו לידי דיון פומבי. אולם כחיפה אין איש יכול להשיג אולם, אם אבא חושי אינו רוצה בכך. היוזמים — ביניהם הפעולה השמית, מק"י, פרופ-טורים בלתי-תלויים מהטכניון ואגשיירות — מצאו כי כל האולמות נסגרו בפניהם. בחושתאסן אין חופש-הביטוי, ובוודאי אין חופש-האסיפה.

ייצוג הולם. המוצא נמצא בעזרת צעירי מפ"ם. הם התקשרו עם היוזמים, ביקשו להשתתף בפעולה, הציעו כי האולם יישכר בשם מועדון צוותא המפ"מי. אפילו אבא חושי אינו יכול לאסור מסירת אולם למפ"ם.

הדבר הצליח. אולם קולנוע מירון נשכר, המודעות על המשפט פורסמו ברחובות וברדיו. אך 24 שעות לפני מועד האסיפה הודיעו אנשי מפ"ם כי הם מסתלקים מן השותפות — וכי לא ימסרו את האולם למישפט הציבורי. הוא בוטל.

מה גרם למעשה המוזר? הסביר איש צמרת מפ"ם: "ההתקשרות לא היתה על דעת מוסדות מפ"ם. עשו זאת צעירים מקומיים, בלי רשות. גם לא הובטח ל-מפ"ם ייצוג בורג מתאים במישפט הציבורי".

הבטיחו אנשי מפ"ם: הם מוכנים להשתתף בחידוש המשפט, אם יינתן להם בו ייצוג הולם יותר.

בתרונות לבית-הסוהר

בחוגי-נוער רחבים התעורר השבוע רעיון מקורי להבעת הזדהות. הם יסעו בשבת הקרובה לבית-הסוהר, בו כלוא דייוויס,

* היה זה ח"כ מפ"ם ויקטור שטייטוב, שהצהיר על עמדת מפלגתו בעת אסיפה ירושלמית, שנתכנסה על מנת להגביר את המאבק למען שיחררו של אורי דייוויס.